

ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ ІНСТИТУТ

На правах рукопису

ВАСИЛЬЧАК СВІТЛАНА ВАСИЛІВНА

УДК 631.15:65.011.4

ОРГАНІЗАЦІЯ І ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА
ПРОДУКЦІЇ М'ЯСНОГО СКОТАРСТВА В УМОВАХ БАГАТОУКЛАДНОЇ
ЕКОНОМІКИ В ЛІСОСТЕПОВІЙ ЗОНІ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Спеціальність - 08.00.05 - Економіка, планування,
організація управління
народним господарством
/сільське господарство/

Автореферат

дисертації на здобуття вченого ступеня
кандидата економічних наук

Львів 1994

Робота виконана на кафедрі управління і наукової організації
праці Львівського державного сільськогосподарського Інституту

Науковий керівник – доктор економічних наук,
професор В.Г.ГАЛАНЕЦЬ

Науковий консультант кандидат економічних наук,
професор М.І.ЯЦКІВ

Офіційні опоненти: доктор економічних наук, професор
ДУДАР Тарас Григорович
кандидат економічних наук, доцент
ЧЕРНЯК Володимир Тесдорович

Провідна організація: Кафедра економіки і організації виробництва
Львівської академії ветеринарної медицини

Захист відбудеться "25" квітня 1994 р.
о _____ год. на засіданні спеціалізованої вченої Ради
К 120.74.02 для захисту дисертації на здобуття вченого
ступеня кандидата економічних наук при Львівському
державному сільськогосподарському Інституті
/292040, Львівська область, Бовківський район, м.Дубляни/

З дисертацією можна ознайомитися в бібліотеці Львівського
державного сільськогосподарського Інституту

Автореферат розісланий "18" березня 1994р.

Вчений секретар спеціалізованої
Ради, кандидат економічних
наук, доцент

ЛНБ ім. В. Стефаніка
АН України

З.С.КАДОК

ЛНБ України ім.В.Стефаніка

00801551 (K)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сільське господарство України перебуває в скрутному становищі: нееквівалентність обміну з іншими галузями економіки, гіперінфляція грошової одиниці, чинна податкова політика зумовили переростання стагнації сільського господарства в глибоку економічну кризу. Особливо помітний спад спостерігається у виробництві продукції тваринництва – найбільш складної і важкої галузі.

Розвиток тваринництва виступає як фактор інтенсифікації сільського господарства. Від стану і рівня розвитку галузі залежить постачання населення продуктами харчування, яка дає змогу раціонально використовувати трудові ресурси, згладжуючи сезонність робіт, сприяє зростанню родючості ґрунтів, підвищенню ефективності сільськогосподарського виробництва.

Аналіз сучасного стану і тенденцій розвитку тваринництва, узагальнення світового досвіду свідчить про те, що в забезпеченні потреб населення в продуктах харчування основна роль належить скотарству. В той же час його розвиток стримується недостатньою економічною ефективністю галузі.

Перехід до багатукладної економіки, поява нових форм господарювання в суспільному та індивідуальному сектора відкривають нові можливості для розвитку скотарства, інтенсифікація якого в нових умовах вимагає наукового обґрунтування і перевірки практикою. Це і визначило вибір теми дисертаційної роботи.

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є виявлення сучасних тенденцій в розвитку виробництва яловичини, обґрунтування можливостей його стабілізації та дальшого розвитку, підвищення ефективності в умовах багатукладної економіки.

Відповідно до мети дисертаційної роботи розв'язуються наступні завдання:

- дослідити з теоретичної і методологічної точки зору процеси інтенсифікації та визначити її економічну ефективність стосовно скотарства;
- провести аналіз і визначити тенденції розвитку виробництва яловичини в динаміці в умовах лісостепової зони Львівської області;

- дослідити рівень і динаміку продуктивності праці, собівартості яловичини, рентабельності її виробництва, визначити ступінь впливу на дані показники різних факторів;
- обґрунтувати перспективи розвитку і шляхи підвищення економічної ефективності виробництва яловичини в нових умовах господарювання;
- оптимізувати параметри кормовиробництва для типового господарства скотарсько-вигодівельного напрямку спеціалізації;
- на основі результатів дослідження внести пропозиції щодо вдосконалення механізму господарювання в галузі м'ясного скотарства у сьогоденних умовах.

Предмет і об'єкт дослідження. Предметом дослідження є ефективність діяльності різних форм господарювання, механізм їх взаємовідносин при виробництві яловичини.

За об'єкт дослідження взято господарства лісостепової зони Львівської області. Поглиблений аналіз окремих питань проводився на матеріалах сукупності господарств, що знаходяться в приблизно однакових природно-економічних умовах. Узагальнювався передовий досвід окремих колективних і селянських /фермерських/ господарств, які досягли найбільш високого рівня ефективності виробництва. Особливо виділялись показники діяльності господарств сусільного та індивідуального секторів.

Методика дослідження. Теоретичною та методологічною основою дослідження були закони, прийняті Верховною Радою народних депутатів України в 1991-1993 рр. та положення про землю, власність, приватизацію, інвестиційну діяльність, селянське/фермерське/господарство та колективне сільськогосподарське підприємство, праці вчених економістів-аграрників з досліджуваної проблеми, власні дослідження та практичний досвід.

При проведенні дослідження використовувались методи: економіко-статистичний, абстрактно-логічний, системний аналіз, монографічний, розрахунково-конструктивний, балансовий, кореляційного аналізу, математичного програмування.

Інформаційну основу економічних досліджень становили матеріали Львівського обласного статистичного управління, Головного управління сільського господарства і продовольства при обласній державній адміністрації Львівської області, зведені річні звіти колективних господарств лісостепової зони області за період 1976-

1992рр., а також матеріали, зібрані автором безпосередньо в сільськогосподарських підприємствах та фермерських господарствах, результати анкетування.

Наукова новизна роботи, положень і висновків, що виносяться на захист, полягає: у виявленні тенденцій в розвитку виробництва яловичини; дослідженні виробничих відносин між суспільним та індивідуальним секторами виробництва; виявленні резервів зменшення собівартості яловичини і підвищення продуктивності праці в скотарстві; розробці організаційно-економічних заходів, направлених на зміцнення інтеграційних зв'язків між секторами виробництва, та виробництвом і переробкою продукції; в оптимізації кормовиробництва з допомогою економіко-математичних методів.

Практична цінність результатів дослідження полягає у виявленні резервів збільшення виробництва і здешевлення яловичини в нових умовах господарювання при зміні структури виробництва на користь індивідуального сектору та при оптимізації кормовиробництва. Деякі пропозиції знайшли застосування в практичній діяльності господарств обох секторів, у роботі управління с-го господарства і продовольства держадміністрацій лісостепових районів Львівщини.

На захист виносяться:

теоретичні обґрунтування процесу інтенсифікації скотарства та визначення його ефективності в умовах багатуокладної економіки;

практична оцінка тенденцій розвитку і економічної ефективності виробництва яловичини;

результати дослідження впливу факторів на ефективність діяльності у підприємствах різних форм власності;

обґрунтування раціональних форм організації виробництва і праці в перехідний період до ринкових відносин у м'ясному скотарстві;

пропозиції щодо параметрів кормовиробництва в колективних господарствах, оптимізованих за допомогою економіко-математичних методів.

Апробація роботи. Положення, що містяться у дисертаційній роботі, доповідались на науково-виробничих конференціях, організованих Головним управлінням сільського господарства і продовольства у Львівській області в 1991-1993 роках, сесіях Перемишлянської районної Ради народних депутатів, звітних наукових конференціях викладачів і аспірантів Львівського ДСГІ.

Структура і обсяг роботи. Дисертація складається із вступу,

трьох частин, висновків і пропозицій, списку використаної літератури, який включає 127 найменувань. Робота викладена на 146 сторінках машинописного тексту, містить 33 таблиці та один малюнок.

Основний зміст роботи.

У вступі обгрунтована актуальність теми, мета і завдання дослідження, його предмет і об'єкт, визначаються наукова новизна та практична цінність одержаних результатів.

У першій частині - "Теоретичні основи інтенсифікації та економічної ефективності виробництва продукції тваринництва" з'ясовано природу і суть інтенсифікації сільськогосподарського виробництва в умовах перехідного періоду до ринку на основі самофінансування, при дії головного показника її економічної ефективності - рівня перевищення доходів над витратами.

Відношення "інтенсифікація - ефективність" створиле причинно-наслідковий процес, в якому інтенсифікація виробництва виступає як причина, а ріст ефективності - як наслідок. Інтенсифікація скотарства розглядається в трьох аспектах: виробничому, економічному, соціальному. На виробничий аспект впливає розвиток галузей промисловості, які постачають машини для механізації ферм, виробництва комбікормів тощо. Економічний аспект полягає перш за все в покращенні економічних показників виробництва: збільшенні виходу продукції на голову худоби, підвищенні продуктивності праці, зниженні собівартості продукції, підвищенні рентабельності виробництва. Соціальний аспект проявляється у підвищенні культурно-технічного рівня працівників тваринництва, у ліквідації різниці між аграрною і промисловою, фізичною і розумовою працею, у дальшому поліпшенні умов праці.

Адміністративно-командна система, вольові некомпетентні рішення щодо розвитку сільського господарства привели до повного зруйнування основ селянського господарювання, відчуження селянина від землі, засобів і результатів виробництва. Це стало перешкодою в дальшому розвитку тваринництва, інтенсифікації і підвищенні ефективності галузі.

Особливість інтенсифікації у тваринництві полягає в тому, що розширене відтворення не може здійснюватися без-

межно шляхом збільшення тваринницьких господарств, ферм, поголів'я худоби, тобто шляхом розширення поля діяльності і технічного прогресу. Розвиток тваринництва обмежується етапом і рівнем інтенсифікації виробництва кормів. Тому інтенсифікацію тваринництва потрібно розглядати в діалектичній єдності з кормовиробництвом.

Дослідження ефективності скотарства вимагає обґрунтованого підходу з урахуванням конкретних реалій місця і часу. У перехідний період від централізованої планової до багатоукладної ринкової економіки доводиться оперувати більше натуральними показниками використання ресурсів і виходу продукції, оскільки в умовах нестабільної фінансової системи та інфляційних процесів вартісні показники стають неспівставними.

У другій частині - "Аналіз сучасних тенденцій розвитку і економічної ефективності виробництва яловичини" досліджено фактичний стан виробництва яловичини, проведено аналіз економічної ефективності роботи колективних та селянських/фермерських/ господарств, а також вплив обсягів виробництва і продажу продукції особистими підсобними господарствами населення на ефективність м'ясного скотарства в громадському секторі. Аналіз сучасних тенденцій розвитку і економічної ефективності виробництва яловичини показав, що колгоспно-радгоспна система виявилась неспроможною розв'язати продовольчу проблему, привела сільське господарство зони до глибокої кризи.

Перехід до ринкової економіки зумовив докорінні зміни в розвитку сільського господарства. Глибинна суть цього процесу полягає в зміні відносин власності при збереженні колективного господарювання. Першим кроком щодо зміни відносин власності на селі стало освоєння принципу колективного підряду з оплатою за кінцеві виробничі та економічні результати та якість праці. Проте підрядні колективи не мали реальної самостійності, що заважало виявленню їх творчої ініціативи і підприємливості і не завжди приводило до бажаних результатів. На зміну колективному підряду прийшла колективна оренда, та орендно-сімейний підряд. Але як підрядні, так і орендні колективи не мали реальної самостійності і не були фактичними власниками засобів виробництва, що завадило досягнути за їх допомогою належних темпів росту виробництва і продуктивності праці. Незадовільно працював протизатратний механізм. У даний час у тваринництві внутрігосподарські підрядні форми організації праці практично

вичерпали себе.

У сучасних умовах найбільш реальним виходом із складного становища, в якому опинилось сільське господарство, в тому числі й скотарство, є роздержавлення і приватизація майна та землі. Певним кроком у цьому напрямі повинно стати стимулювання розвитку особистих підсобних господарств /ОПГ/, які є органічною складовою частиною системи господарювання в умовах багатокладної економіки. Сповільнення темпів розвитку сусільного виробництва сприяло більш широкому використанню як колгоспами, так і радгоспами можливостей ОПГ для виконання плану державних закупок сільськогосподарської продукції, зокрема м'яса ВРХ. За останні роки тільки за рахунок реалізації худоби від населення колективні господарства змогли виконати державні замовлення з продажу м'яса. Дані річних звітів свідчать, що обсяги реалізації яловичини перевищують обсяги виробництва приросту живої ваги майже на 40%. Незважаючи на збільшення поголів'я молодняка ВРХ в громадському секторі, обсяг виробництва яловичини у 1992 році порівняно з середнім за попередню п'ятирічку скоротився майже вдвічі /табл.І/.

Таблиця І
Динаміка виробництва приросту живої ваги ВРХ
у господарствах лісостепової зони Львівської
області, тонн

Вид підприємства:	В середньо-:		1992р в % до		
	му за 1986-1990 рр.	1991 р.:	1992р.	1986- 1990 рр.	1991р.
Всі категорії господарств	45900	27341	23942	52,2	87,6
в т.ч. громадський сектор	39329	22565	19017	48,4	84,3
Індивідуальний сектор	6571	4776	4925	75,0	103,1
Питома вага індивідуального сектора, %	14,3	17,5	20,6	+6,3	+3,1

Таке різке зменшення виробництва яловичини обумовлене зникненням середньодобових приростів молодняка та збільшення періоду вирощування і відгодівлі. Продуктивність поголів'я в індивідуальному

секторі б'иш, яку 2 рази вища продуктивності молодняка ВРХ в громадському секторі і має тенденцію до зростання. Так, в 1992 році середньодобовий приріст молодняка в ОПГ становив 730 г, тоді як у громадському секторі - 313 г, а валовий приріст на голову за рік відповідно-266 кг і 114 кг. Якщо період відгодівлі в громадському секторі становить 41 місяць, то в індивідуальному він значно коротший і становить 18 місяців. Головна причина полягає в тому, що ОПГ забезпечують набагато кращий догляд за тваринами, зокрема їх годівлю. Цілком очевидно, що тут вирішальну роль відіграє власність, яка зацікавляє господаря прямо і безпосередньо доглянути тварину і одержати якомога вищі результати.

Продуктивність худоби є головним фактором, під впливом якого формуються показники ефективності виробництва яловичини. Групування господарств за річним приростом живої маси однієї голови ВРХ на відгодівлі свідчить, що завдяки перевищенню його в господарствах третьої групи на 77,1 кг порівняно з першою, собівартість і ц продукції на 49,2 пункта нижча/табл.2/.

Колективні господарства, де технологічні процеси виробництва виконуються без порушень, на належному рівні організована праця є рентабельними і мають право на дальше існування і розвиток.

Чинні до 1991 року державні виплати за продукцію скотарства представляли собою злиття диференційованих преїскурантних цін і 35-50% надбавок за продаж молодняка підвищеної ваги та перевищення рівня обсягу закупок, досягнутого в попередній п'ятирічці. Така система доплат забезпечувала більшості фактично збиткових господарств прибуток і робила їх рентабельними. Адже собівартість яловичини в таких господарствах у два рази і більше перевищувала державні закупівельні ціни на продукцію скотарства. При реалізації продукції державі колективні і державні господарства були в більш вигідному становищі, ніж підсобні господарства населення. На останні дія даних надбавок не розповсюджувалась, від чого вони несли великі збитки.

Аналіз показує, що економіка виробництва яловичини в цілому перебуває зараз у незадовільному стані і що проблему росту виробництва та збільшення обсягів реалізації яловичини, підвищення ефективності галузі не можна вирішити тільки за рахунок підвищення цін. Із групування господарств за рівнем рентабельності добре видно, що збитковість є наслідком не тільки низького рівня цін,

Вплив продуктивності тварин на рівень економічної ефективності виробництва яловичини в колективних господарствах лісостепової зони Львівської області /1992 р./

Показник	: Групи господарств за рівнем : : середньорічного приросту жи- : : вої маси однієї голови, кг :			: Разом : : I в се- : : редньо- : : му :	: Показни- : : ки III гру- : : пи госпо- : : дарств в : : % до п-в I : : групи г-в. :
	: I гр.- : : до 100 :	: II гр.- : : 101-150 :	: III гр.- : : 150 I : : більше :		
1	2	3	4	5	6
Кількість господарств у групі	81	51	52	184	x
Середньорічний привіс I голови, кг ж.маси	85,2	110,5	162,3	114	190,5
Виробництво приросту на 100 га с-г. угідь, ц	53	62	65	58	122,6
Валове виробництво яловичини на одне господарство, ц	908	995	1265	1033	139,3
Витрати кормів, ц к.од.:					
- на I ц приросту	21,0	19,2	15,3	18,9	72,9
- на I голову	17,9	21,2	24,8	21,5	138,5
Затрати праці на I ц приросту, люд.-год.	92	82	66	82	71,7
Собівартість I ц приросту, крб.	10091	8951	7204	8959	71,4
Середня ціна реалізації I ц живої маси, крб.	6364	7151	8089	7070	127,1
Прибуток на I ц виробленої продукції, крб.	-3727	-1800	885	-1889	x
Рівень рентабельності виробництва приросту живої маси, %	-36,9	-20,1	12,3	-21,1	449,2

але й низького рівня виробництва.

Нормальне функціонування галузі може бути забезпечене тільки при умові мобілізації внутрішніх резервів та розширення індивідуального сектора. Процес створення і становлення самостійних фермер-

ських господарств набув динамічності. Порівняно із 1991 роком їх кількість зросла у 21 раз. Найбільше самостійних господарств працює у Буському та Радеківському районах. Проте середній розмір одного фермерського господарства ще невеликий і становить 8,8 га землі, в тому числі 8 га ріллі. Якщо провести їх групування за кількістю поголів'я худоби, яку вони утримують, бачимо, що 27% їх мають лише до двох голів, 32% від 2-х до 6-ти голів і тільки 8% - більше 7 голів. За віком фермерів переважають люди від 31 до 50-ти років /66%/, та за фахом такі, що не мають спеціальної сільськогосподарської освіти /61%/. Матеріально-технічна база фермерських господарств ще слабка. Лише окремі фермери користуються кредитами держави для господарського облаштування. Досить великі їх потреби у будівельних матеріалах. Оцінка ефективності виробництва яловичини селянськими/фермерськими/ господарствами в порівнянні із колективними показала, що перші мають істотні переваги.

У третій частині - "Перспективи розвитку і шляхи підвищення економічної ефективності виробництва яловичини в умовах багатуокладної економіки" - обґрунтовані шляхи розвитку скотарства на перспективу, рекомендовані до впровадження певні структурні зміни, розроблена економіко-математична модель і вирішена задача оптимізації кормовиробництва для колективного господарства в нових умовах господарювання, прогнозується продуктивність молодняка ВРХ та обсяги виробництва яловичини на перспективу.

З метою з'ясування думки селян, щодо найбільш прийнятних організаційних форм вир-ва, було проведено їх опитування шляхом анкетування. Це дозволило зібрати об'єктивний матеріал про їх відношення до дальшого розвитку організаційних форм господарювання. Результати дослідження говорять про те, що велика кількість населення хоче самостійно працювати у власному господарстві, стати самостійними селянами-виробниками, самостійно вирішувати, що і в якій кількості виробляти, кому реалізувати і за якою ціною, наймати йому працівників чи ні, самостійно з урахуванням вимог ринку змінювати спеціалізацію.

На нашу думку, майбутнє не за якоюсь однією формою власності і адекватною їй формою господарювання, а за їх різного роду комбінаціями. Причому форми власності і форми господарювання будуть постійно змінюватись. На перспективу розвиток індивідуального сектору буде здійснюватись за трьома основними напрямками.

1. Особисті підсобні господарства збережуть традиційну форму свого існування. Їх можна назвати індивідуально-сімейними господарствами /ІСГ/.
2. Господарства, власники яких не будуть зайняті на постійній роботі в колективному секторі і для ведення свого господарства, крім членів сім'ї, залучатимуть близьких рідних, знайомих. Така форма господарювання може називатися "селянське господарство".
3. Високорозвинуте механізоване фермерське господарство із залученням найманої праці.

Повністю обґрунтованим вважаємо створення на основі селянських та фермерських господарств об'єднань вільних господарств /ОВГ/ з виробництва продукції м'ясного скотарства, які одночасно із вирощуванням будуть займатися переробкою сільськогосподарської сировини, виробництвом продуктів харчування, товарів народного вжитку, продукції виробничо-технічного напрямку, торгівлею. Надання власнику худоби можливості не тільки виробляти продукцію, але й переробляти її на місці дозволить значно скоротити затрати праці і засобів на транспортування і реалізацію, збільшити виробництво і реалізацію яловичини, сприятиме стабілізації сільського населення всіх статевих-вікових груп. Потрібно відродити всі форми кооперації на селі, які одержали широке розповсюдження в Галичині до 1939 р.

Виробництво яловичини в зоні співпадає, як правило, з виробництвом молока. Ця тенденція збережеться й на перспективу. М'ясний контингент буде комплектуватися шляхом міжпородного схрещування низькопродуктивних корів чорно-рябої породи з абердино-ангуською, голштинсько-фризькою і герефордською. Такий ремонтний молодняк на вирощуванні та відгодівлі може дати середньодобові прирости до 900 грам. Висока продуктивність тварин може бути досягнута тільки при умові безперебійності годівлі молодняка повноцінними кормами та збалансованості раціонів. Це сприятиме зниженню собівартості яловичини, збільшенню прибутковості галузі.

Створення стійкої і високоєфективної кормової бази залежить як від рівня урожайності кормових культур, так і від структури кормовиробництва. Оптимізація структури посівів сприяє збалансованості кормової бази за поживними речовинами, зниженню затрат на одиницю кормів, одержанню необхідного їх обсягу з меншою посівною

площі і зниженню затрат на одиницю продукції тваринництва, що не можуть дати традиційні методи планування. Оптимізація кормовиробництва господарства селянської спільноти "Свірг" Перемишлянського району здійснена за допомогою швидкодіючої електронно-обчислювальної техніки симплексним методом лінійного програмування. Аналіз результатів розв'язання задачі свідчить про те, що в порівнянні із планом-прогнозом, розробленими традиційними методами планування, оптимальний варіант дозволяє збільшити загальний обсяг вироблених кормів на 14,5 %, при скороченні кормової площі на 2,5%. Вміст перетравного протеїну в кормовій одиниці збільшиться на 11,2%, і буде становити 114,1 г. Поряд із збільшенням виробництва кормів, в оптимальному плані відбулися значні зміни в структурі кормовиробництва, направлені в сторону її удосконалення. Така структура відповідає виробничому напрямку господарства і сприяє інтенсивному веденню молочно-м'ясного скотарства, дає можливість мати оптимальне поголів'я тварин.

При застосуванні різноманітних форм господарювання, безперервності в годівлі повноцінними кормами і інтенсивності відгодівлі нами прогнозується продуктивність худоби на вирощуванні та відгодівлі в даній зоні не менше 800 г, тобто на середньорічну голову 2,9 ц приросту живої ваги, що призведе в 2010 році до збільшення виробництва продукції м'ясного скотарства майже в три рази /табл.3/

Таблиця 3
Перспективи виробництва яловичини в індивідуальному секторі лісостепової зони Львівської області

Показники	: 1990-:2005 р. :		2010 р.:		2010 р. в % до	
	: 1992 :		:		: 1990 - : 2005р.	
	: рр. :		:		: 1992рр. :	
I	: 2	: 3	: 4	: 5	: 6	
Поголів'я молодняка БРХ, гол.	49905	75400	99850	200,0	132,4	
Щільність поголів'я на 100 га с-г. угідь, гол.	13,0	19,6	26,0	200,0	132,6	
Продуктивність худоби:						
середньодобова, г	548	650	800	146,0	123,1	
середньорічна, ц	2,00	2,37	2,92	146,0	123,2	
Валовий приріст живої маси, ц	99820	178698	291562	292,1	163,2	
в т.ч. на 100 га с-г. угідь	26,0	46,5	76,0	292,3	163,4	
Період відгодівлі, міся- ців	25	21	17	68,0	81,0	

Такі обсяги росту виробництва яловичини будуть забезпечені комплексним впливом обох факторів - поголів'я тварин і їх продуктивності. Однак переважачу роль матиме перший з них, що є закономірним, оскільки доведеться зупинити тенденцію до скорочення поголів'я і відновити належне відтворення стада.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

1. Аналіз сучасних тенденцій розвитку економічної ефективності м'ясного скотарства в господарствах лісостепової зони Львівської області показав, що колгоспно-радгоспна система виявилася неспроможною забезпечити збільшення виробництва яловичини. В умовах економічної кризи спад виробництва продовжується. Продуктивність поголів'я в індивідуальному секторі вища, ніж в колективному і має тенденцію до зростання. У колективному секторі такої тенденції не спостерігається. Строк відгодівлі худоби тут триваліший і з роками збільшується. Отже, величини і тенденції є різнонаправленими і свідчать про переваги приватної форми власності.
2. Зниження темпів росту продуктивності праці і зростання темпів її оплати в тваринництві колективних господарств має затяжний характер, що призводить до небажаних результатів у господарській діяльності. Аналіз показує, що ріст собівартості яловичини за останні два роки тут обумовлюється в основному збільшенням матеріальних витрат, перш за все на корми, ростом накладних витрат.
3. Виробництво яловичини в колективних господарствах було нерентабельним без урахування всіх видів доплат і надбавок. Рентабельність гадузі забезпечувалася за рахунок продукції, яка надходила від індивідуального сектора. Групування господарств за рівнем собівартості виробництва і ц яловичини показує велику амплітуду коливання цього показника, що свідчить про наявність резервів зниження собівартості продукції.
4. Головними і першочерговими заходами для збільшення і здешевлення виробництва яловичини повинні стати: прискорення темпів впровадження нових форм господарювання; збільшення кількості поголів'я і поліпшення породного складу ВРХ; створення стійкої кормової бази.

5. Анкетування сільських жителів дозволило зібрати об'єктивний матеріал про їх ставлення до дальшого розвитку організаційних форм господарювання. Більшість опитаних вважають, що виробничі відносини в колективних господарствах потребують радикальних змін. На їх основі доцільно створити акціонерні пайові товариства, що приведе до підвищення ефективності виробництва яловичини за рахунок використання пайових внесків, спеціалізації виробництва, впровадження нових технологій.
6. На перспективу розвиток індивідуального сектора буде здійснюватися в трьох основних напрямках: споживчо-товарне/індивідуально-сімейне/ господарство; товарно-багатогалузеве/селянське/; товарно-спеціалізоване/фермерське/ з найманою працею. Розвиток цих господарств повинен здійснюватися з урахуванням економічної вигоди і вільного вибору партнерів у виробництві, переробці, реалізації продукції. Їм вигідно кооперуватися в об'єднання вільних господарств, які одночасно з сільськогосподарським виробництвом займалися би іншими видами діяльності, в першу чергу переробкою сільськогосподарської сировини, виробництвом продуктів харчування, товарів народного вжитку, продукції виробничо-технічного напрямку, торгівлею. Потрібно відновити всі форми кооперації на селі, які були широко розповсюджені в Галичині до 1939 р.
7. Оскільки традиційні методи планування не дають можливості врахувати всі фактори, які мають вплив на кормовиробництво, то його оптимізація може бути здійснена тільки за допомогою економіко-математичних методів і електронно-обчислювальної техніки. Побудова економіко-математичної моделі і вирішення задачі по оптимізації кормовиробництва в селянській спільноті "Свірж" дозволили виявити вагомі резерви удосконалення кормовиробництва. Оптиміальний варіант дозволяє збільшити загальний обсяг вироблених кормів на 14,5%, при скороченні кормової площі на 2,5%. При цьому вихід кормів з розрахунку на один гектар кормової площі збільшиться із 27,1 ц до 31,8 кормових одиниць / на 17,3%. Вміст перетравного протеїну в кормовій одиниці збільшиться на 11,2% і становитиме 114,1 г.
8. Виявлені резерви дозволяють прогнозувати збільшення поголів'я ВРХ в індивідуальному секторі до 2010 р. на 88,6%, в тому числі молодняка на 100%. У розрахунку на 100 господарств воно буде

дорівнювати відповідно 232 та 119 голів. Збільшення виробництва продукції на 292% прогнозується за рахунок підвищення продуктивності худоби на основі безперервної годівлі повноцінними кормами та інтенсивності відгодівлі, та за рахунок збільшення поголів'я і поліпшення його якісних характеристик.

З теми дисертації опубліковані роботи:

1. Тенденції розвитку скотарства в умовах баратоукладної економіки. Інформаційний листок, Львів, 1993 .
2. Етапи розвитку економічних відносин в аграрному секторі АПК. /Вдосконалення організаційно-виробничої структури сільського господарства і економічних відносин на селі.-Зб.наук.пр. Львів с.-г. Ін-т./Дубляни, 1993 . /у співавторстві/.
3. Виробництво яловичини при різних формах господарювання. /Концепція розвитку агропромислового комплексу західноукраїнського регіону.-Зб.наук.пр. Львів. с.-г. Ін-т./ Дубляни, 1994 .
4. До питання про кризову ситуацію і шляхи виходу з неї. /Концепція розвитку агропромислового комплексу західноукраїнського регіону.-Зб.наук.пр. Львів. с.-г. Ін-т./ Дубляни, 1994 . / у співавторстві/.

Відповідальний за випуск:

кандидат економічних наук,
доцент

Герівська
ГЕРІВСЬКА Д.Я.

ЛНБ ім. В. Стефаника
АН України

Підп. до друку 14.03.94. Форм. пап. 60x34/16 Ум. друк. арк. 0,93.

Уч.-видав. л. 0,72. Папір друкарський. Друк офсетний.

Зам. 57.

Тир. 100.

Безплатно.

Ротапринт ЛДСГІ Дубляни, Студенська, 2.

1850

1850

AB 29.517

AB 29.517